

treći rukav, vijuga prema Srpskom polju, gdje također nestaje u nekoliko ponora. Ukupna dužina rijeke sa svim rukavima iznosi oko 60 km. Voda je bistra i hladna, naročito u gornjem toku. Služi cijeloj Gackoj dolini kao vodovod, jer druge pitke vode tako reći i nema.

Od davnine u Gackoj žive samo pastrve i štuke. Imade nešto čikova pa sve tri ove ribe čine neobično vođeno stanovništvo. Pastrva je riba izrazito planinskih, hladnih voda, a čikov je naprotiv riba mulja i močvara po nizinama, pa je stoga čudno, da su se ove dvije ribe našle u istoj vodi. Štuka je među njima kao neka sredina, ali ni ona nije riba hladnih planinskih voda. Imade također i rakova i to plemenitih i bjelonogih. Ovo riblje naselje vuče svoje porijeklo iz pradavnih vremena i zaostalo je iz onih predhistorijskih jezera i rijeka, o čijem postanku i nestanku danas možemo samo nagađati. Ovakav opširan opis dan je namjerno, da bi se jače istakle mogućnosti uzgojnih mjera.

Zna se, da je u rijeci Gackoj katkada i to rijetko, ulovljena po koja jegulja. To su bili slučajevi o kojima se je onda dugo govorilo i mnogošta pričalo. Smatralo se takve jegulje slučajnim i zalutalim skitnicama, bez ikakve važnosti za ribarstvo. Tim veće je bilo iznenađenje ovoga ljeta i jeseni, kada su radnici Ribogojilišta »Gacka« ulovili desetak krupnih jegulja u težini od 1 do 2.5 kg. Bili su to prekrasni, dobro uhranjeni primjerci. Ulovljeni su u Donjem jezeru, prigodom izlovljavanja štuka u cilju najvećeg mogućeg smanjenja brojnog stanja ove za ribarstvo u Gackoj štetne i nepotrebne ribe. Jegulje su zašle u velike vrše oko samih ponora u dno jezera. Pošto su oka na vršama velika, jasno je, da su u njima zaostale samo one jegulje, koje su bile veće i teške preko 1 kg. Sve manje, a tih je nesumnjivo bilo više, prošle su kroz velika oka vrša.

Ova lovina je ponovni dokaz, da Gacka ima podzemnu vezu sa Jadranskim morem, jer jegulje mogu samo odanle da dođu. Ponori u Donjem jezeru leže na visini od 425 m nad morem i to znači, da jeguljice, dok dopru do jezera i rijeke Gacke, moraju da se popnu na tu visinu ispod zemlje, ispod planine Velebita. Zračna udaljenost od ponora do mora iznosi preko 20 km, a sigurno je, da rijeka krivuda ispod zemlje i tako jegulje

putuju u podzemnoj tami nekoliko desetaka kilometara, ravnajući se po struji vode koja im dolazi u susret. Pri tome jeguljice putujući iz mora, moraju da svladavaju ogroman napor uzlažeći uz podzemne brzice i slapove. Kada pomislimo, da su one u Jadransko more došle iz dalekih predjela Atlanskog oceana, gdje su se izlegle, i još prodrle ispod Velebita sve do visokih jezera i rijeke Gacke, onda zaista moramo biti zadivljeni. Isti put prelaze odrasle jegulje, kada krenu na mrijest nizvodno kroz ponore ispod Velebita u Jadransko more, a zatim dalje u ocean.

Na taj način rijeka Gacka, koja i inače predstavlja, svojevrsnu prirodnu pojavu, imade u tim jeguljama još jedno izvanredno obilježje i rijetkost.

U ribarskom pogledu su ove jegulje važne utoliko, što se može organizovati takav lov, da ih bude što više ulovljeno. Međutim je važnija slijedeća pouka iz ovoga slučaja: Treba pribaviti iz mora (s Neretve i Vranskog jezera i drugih mjesta) sitne jeguljice u doba njihove selidbe te ih prenijeti u rijeku Gacku i njima nasaditi oba jezera, a zatim naročito onaj dio njezina toka od Otočca do Gušić polja i Srpskog polja u dužini od kojih 35 km. Tamo danas žive samo štuke, koje u pravom smislu žderu same sebe i nikada ne mogu da iskoriste one mase prirodne hrane, kojima se odlikuje rijeka Gacka, a koje u njenom pastrvskom dijelu iskorištava pastrva. Ovaj drugi dio rijeke je u ribarsko-gospodarskom pogledu dosada potpuno neiskorišten i to je očita šteta. Tamo treba nadopuniti riblje naselje, izgraditi uređaje za ribolov, a osobito uređaje za lov jegulja, koje će biti onamo prenesene i koje će tamo odrasti te pružiti novi izvor za ribarsku privredu na toj rijeci, odnosno u okviru tamošnjeg ribogojilišta.

Pošto su na Vranskom jezeru, kao i na Donjoj Neretvi osnovana dva nova ribarsko-privredna poduzeća državnog sektora, to će državnim Ribogojilištu »Gacka« biti olakšano da uz njihovu pomoć izvrši i ovaj koristan zahvat po primjeru masovnog prenosa jeguljica u nekim drugim zemljama. Prenos jeguljica ne bi trebalo ograničiti samo na jezera i rijeku Gacku, nego ga proširiti i na druge prikladne vode, gdje ima za to povoljnih uvjeta, pa također i na neke ribnjake.

Zdravko Taler

IZ BRATSKOG SOVJETSKOG SAVEZA

RADNI HEROIZAM SOVJETSKIH RIBARA

Poznato je, da su se sovjetski ribari obvezali pismima upućenim drugu Staljinu, da će znatno premašiti plan.

U prvom polugodištu ove godine, u smislu dobrovoljno datih obaveza, pojedina ribolovna i prerađivačka poduzeća su se istakla svojim uspjehom iznad svakog očekivanja i premašila čak i izvanredne prekoplanske obaveze u proizvodnji.

Socijalističko takmičenje i pravi radni heroizam trudenika sovjetskog ribarstva ubrzava poslijeratnu obnovu i dalji razvoj ribarske privrede.

Prvenstvo u požrtvovnom radu postigao je kolektiv radnika ribarskog zavoda Samojlove u Volgo-Kaspijskom rajonu, koji je u pismu drugu Staljinu obećao ispuniti godišnji plan do 31-ve godišnjice Velike Oktobarske socijalističke revolucije. Međutim radnim heroizmom toga kolektiva ispunjen je godišnji plan već 25. maja. Istu takvu radnu pobjedu postigao je Zavod Vorovskoga.

Ribolovni kolhoz »Krasnolovec« u Astrahanskoj oblasti, obećao je premašiti godišnji plan za 30.000 pudi, ali je to premašenje postigao prije isteka prvog polugodišta.

Ispunili su godišnji plan već u toku prvog polugodišta još i drugi ribarski kolhozi i poduzeća, te tako dali svjetle primjere boljševičke borbe za ribu, za ostvarenje i premašenje plana u socijalističkoj proizvodnji. (zt).

PRIMJER LENJINOVE BRIGE ZA RIBARSTVO

Ribolov na Murmanu davao je u carskoj Rusiji 7 mil. kg godišnje. Poslije Oktobarske revolucije lično Vladimir Iljič Lenjin naredio je da se započne reorganizacija ribolova na murmanskom primorju i da se u Norvešku upute dvojica opunomoćenika za kupnju prve partije ribarskih motornih brodova. Za nekoliko godina tamo su izgrađena dotada neviđena sredstva ribolova i g. 1939. na mjesto dorevolucionih 7 mil. kg., sovjetski ribari na Murmanu postigli su ulov od 200 mil. kg. ribe. (zt).

RAKOLOV U SSSR-u

U SSSR-u je slatkovodni rakolov jedina grana ribarstva, koja nije još dovoljno razvijena. Poznavaoi te grane tvrde da se može godišnje dobiti 125 do 150 milijuna kom. rakova, a dobiva se samo 22 mil. kom. Razlog leži u tome, da cijele oblasti sa bogatim rezervama rakova stoje nenačete i potpuno neiskorištene.

Siroko je rasprostranjen plemeniti rak, kao i barski rak. Na istoku i na Kavkazu žive naročite forme. Svi oni predstavljaju bogate izvore sirovine i hrane. (zt).

ŠTETNOST GAMBUIJE ZA MLAĐ ŠARANA

Sovjetski naučni radnici A. S. Taranuščenko, Z. I. Aniskina i O. P. Popova izvršili su niz pokusa i promatranja, sa ciljem da ustanove međusobni odnos, konkurenciju u hrani i štetnost gambuzije i šaranskog mlađa, odnosno ikre.

Pregledom želuca većeg broja gambuzija u šaranskim ribnjacima, našli su da gambuzije troše takvu hranu, koju u velike troši i mlađ šarana. Nadalje su ustanovili da gambuzije jedu ikru i mlađ šarana u znatnim količinama.

Produktivnost šaranskih mriješnjaka (ribnjaka) snižena je za 4 i po puta uslijed štetnosti gambuzija, kojih je bilo prosječno 1 kom. na 5 kv. m. a sniženje se povećalo na 473 puta, kada je gustoća gambuzija u ribnjaku iznosila 1 kom. na 2 kv. m.

Prema tome je puštanje gambuzija u ribnjake, gdje se šarani mriješte, veoma štetno. (zt).

UZGOJ JESETRE I NJENIH SRODNIKA U SSSR

U ribarstvu SSSR-a zauzima rod jesetre (*Acipenseridae*) jedno od najvažnijih mjesta po količini i vrijednosti za prehranu. Međutim upravo su te ribe podvržene mnogim štetnim posljedicama ljudske djelatnosti, pa zbog toga njihovo brojno stanje opada.

Radj toga je uzgoj ovih riba u SSSR-u posvećeno mnogo pažnje i napora, koji daju sve veće rezultate.

Već god. 1938. uzgojeno je u ribogojilištima 83 milijuna mlađa ovih riba, a svake gočine taj broj raste. (zt).

PROIZVODNJA KOFEINA I GUANINA IZ RIBLJE LJUSKE

Sovjetski naučni radnici S. Martiškin i A. Ivanov, pronašli su način, kako se može iz riblje ljuske i nekih otpadaka kod prerade riba dobiti guanin i kofein. Vrijednost njihovog pronalaska je u mogućnosti da se isko-

riste ostaci i otpaci, a ne ona ljuska, koja je dosada specijalno skupljana za proizvodnju t. z. ribljeg srebra (lažnog bisera) samo od ljuske nekih vrsta riba na pr. ukljeve (*Alburnus*). Za proizvodnju guanina i kofeina, pomoću naročito razrađenih metoda izlučivanja primjesa i nečistoće, mogu se upotrebljavati i ljuske običnih riba, šarana, smuda i drugih, iz otpadaka kod manipulacije na ribarskim stanicama, tvornicama za preradu ribe, pa čak i ostaci salamure i slični otpaci. (zt).

PRODIRANJE RIBA PREMA SJEVERNOM POLU USLIJED KLIMATSKIH KOLEBANJA

Sovjetski ihtiolozi (naučenjaci koji proučavaju ribe) ustanovili su višegodišnjim promatranjem, da neke ribe, naročito haringe prodiru sa zapada na istok uzduž sjevernih obala Evrope i Azije u Sjeverno ledeno more. Istodobno prodiru haringe u to more i sa istoka prema zapadu. Na primjer u Karskom moru, koje je poznato po veoma niskim temperaturama, pronađena su jata haringi u doba mriješta to jest sa potpuno zreliom ikrom i mlijekom kao i već djelomično izmriještene.

L. S. Berg, glava sovjetskih ihtiologa, smatra da je ovo prodiranje riba omogućeno prodiranjem toplije klime na sjever. (zt).

»RIBNOJE HAZJAJSTVO«, MOSKVA

Stručni časopis, broj 8. za g. 1948. donosi među ostalima, i ove članke: A. V. Terentjev, O hidromehanizaciji u ribarstvu, V. P. Zajcev, O zamrzavanju ribe u hladnom rasolu; G. A. Golovkov, Rezultati zgušćenih nasada i hranjenja šarana u ribnjacima Lenjingradske i Novgorodske oblasti; A. N. Gundrizer i S. D. Titova, Štetnost štuke Telečkog jezera; Prof. N. V. Lebedev, O nekim etapama razvitka ihtiologije u vezi sa zadaćama privrednog ribarstva. (zt).

UZGOJ SALMONIDA U SSSR

Od god. 1929. do g. 1938. porasao je uzgoj salmonida za osam puta. U god. 1938. proizvodnja salmonidskih ribogojilišta dosegla je 97 milijuna komada mlađa. (zt).

PROIZVODNJA RIBARSTVA U SSSR

Prema podacima Centralne statističke uprave pri Ministarskom vijeću SSSR o rezultatima ispunjenja državnog plana obnove i razvitka narodne privrede SSSR za treće tromjesečje 1948. god. ispunjen je plan proizvodnje Ministarstva ribarske privrede zapadnih rajona sa 102% a Ministarstva ribarske privrede istočnih rajona sa 85%. (zt).

NAŠE RIBARSKE ZADRUGE

AKCIJA ZA SPAŠAVANJE RIBLJEG MLAĐA

Usled neobično visokog vodostanja naših velikih reka tokom meseca jula, naročito Dunava i Save, poplavljeni su svi niski tereni, kubici, mlake i bare oko ovih reka. Sve ove poplavne vode pružile su izvanredno dobre uslove za opstanak i razvoj ovogodišnjeg ribljeg mlađa iz ovih reka. Ovo je potvrđeno i stalnim posmatranjem, kojom prilikom je ustanovljeno da se mlađ zbilja veoma lepo razvio.

Međutim, početkom avgusta meseca voda je naglo počela da opada, tako da je pretila opasnost da, usled na-

glog povlačenja reka u svoje korito, sve ove poplavne vode budu potpuno otsečene od tekućih voda, da se osuše i da mlađ i druga zaostala riba uginu. Glavna direkcija za ribarstvo NR Srbije, uvidevši kolika bi se šteta nanela uginućem mlađa kako ribarima i ribarskim zadrugama, tako i privredi naše zemlje uopšte, pokrenula je preko svojih ribarskih gazdinstava, ribarskih zadruga, mesnih vlasti i masovnih organizacija, hitnu akciju za spašavanje mlađa. Spašavanje je trebalo da bude sprovedeno bilo kopanjem kanala koji bi povezali poplavnu vodu sa glavnom tekućicom, tako da sa vodom pređe i riba